

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Clădirea seminarului nostru.

— Articol din afară¹⁾. —

Circulează și prin provincie vestea, că clădirea seminarului din Blaj, pentru creșterea preoțimei noastre, este în ajunul mării și străformării sale.

Vestea asta ne umple de mare bucurie.

Este și vremea, ca clădirea, care adăpostește astăzi și a adăpostit în trecut, timp de peste 150 ani, generațiile candidaților de preoți, să țină și ea samă de cerințele de astăzi ale vremii. Mulțămită solitudinii arhierilor noștri, avem astăzi o impunătoare clădire a seminarului la Lugoj și vom avea, azi-mâine, una tot așa la Gherla și poate la Oradea mare — va să zică, la toate scaunele vladicilor uniți. La Sibiu s'au făcut numai ast-an întocmiri și adaptări la seminarul din ulița Măcelarilor, cu o cheltuială de 200—300 mii de cor., iar la Caransebeș încă de vre-o câți-va ani este pornită colecta pentru rezidirea seminarului. Și iată, numai seminarul sf. Treimi din Blaj, cel mai vechiu seminar românesc pentru creșterea sistematică a clerului românesc, seminarul care a fost martor și în măsură foarte mare factor și îndrumător al întregii culturi a poporului nostru, — iată acest seminar este încă tot în haina de acum 150 de ani. S'au mai adaus, e adevărat, în vremea fericitului Mitropolit Vancea, acuși vor fi 40 de ani, o mică aripă cea de câtră piața Blajului, iar, în anii din urmă, s'a făcut rânduiala, ca o parte din alumnii seminariali să se adăpostească peste noapte și, în parte peste zi, afară de timpul lecțiilor

și al mesei, în «sucursala» de astăzi. Bine înțeles, «sucursala» aceasta este numai un ultim refugiu de nevoie, și un refugiu neîadestulitor, așa că trebuința tot mai simțită a unui adăpost corespunzător pentru viitorii preoți și pentru creșterea lor a trebuit să coacă în cei chemați ideea străformării și măririi seminarului vechiu.

Noue preoților, cari am petrecut ani de-a rândul între zidurile seminarului actual, cari poate am apucat încă vremile de spartanism al educației seminaristice, când iarna întreagă o iernam fără leac de «zagneată» de foc prin dormitoare, ținând posturile după toată rânduiala tipicului oriental — fără de dispenza ce se dă astăzi, de o vreme încoace — noue ne sunt dragi aceste ziduri și de câte-ori grijile familiei ori nevoile parohiei ne pornesc pe drumul Blajului, cei dintâiu pași îi facem de obicei spre Seminar. Recunoaștem treptele înguste, coridoarele nu destul de largi, printre ferestile cărora puțin cam hodorogite șueră vântul și se strecoară curenții de aer, recunoaștem ușițele hoanelor, unde pe vremuri, fiind interzis fumatul, se ascundeau pipele și ciubucele — căci țigarele de astăzi nu prea erau cunoscute. Avem iluzia, că din cutare colț are se resară severul «perfect de studii», care să ne iee la întrebări pentru neglijența în scolare ori în studiu, pentru lipsa cingulului, pentru... ei, pentru alte multe!

Nu mai recunoaștem însă grădina carea s'a strâmtat, nu mai avem privirea deschisă din muzee peste curtea seminarului, odinioară luminoasă și largă, căci Internatul de fete a ocupat frontul de câtră piață, și aripa nouă a acestui Internat se ridică abia la câțiva metri în fața «muzeelor» noastre. Refectorul de astăzi — unde odată fusese tipografia seminarului, este scund și nivelul curții ajunge azi-mâine la înălțimea ferestrelor lui, zidu-

rile parterre-ului par a fi încinse de umezeală, începând dela cuartirul rectoral și vicerectoral, până la brutăria seminarială, iar pereții infirmăriei de astăzi, în aripa din dos, a călugărilor, trebuie an de an reparați și cârpiți, căci tencuiala cade mereu, pe urma umezelii, carea s'a urcat aci și în etaj.

Pe vremuri, seminarul actual adăpostea 40—50 clerici, astăzi adăpostește 70—80. Generațiile trecute erau mai rezistente, clericii puteau să poarte încă vestitele cisme, astăzi mersul vremii aduce cu sine, ca tinerii leviți să poarte și ei ghete, și trăind în sbuciumul alergător al vieții moderne, să fie mai expuși boalelor și nevoilor omului modern, prin urmare cerințele igienei să fie mai riguros observate și în seminar. Sale mai mari, mai luminoase, mai uscate, mijloace de aerisire și încălzire mai moderne, o scaldă de casă, sale pentru bolnavi, o capelă mai largă și mai bine înzestrată, un refector bine aerizabil, o sală de bibliotecă, de lectură și de recreație, iată ceea ce trebuie să se facă, dacă e vorba ca seminarul să mulțamească cât de puțin, așteptările îndreptățite.

E întrebarea deci, dacă prin plănuită transformare, prin intenționata preluare a aripei dela Internatul de fete și prin prelungirea ei cu câțiva metri (10—14) va putea să fie seminarul nostru pus alături cu alte institute similare și dacă aceasta transformare va fi suficientă cel puțin 30—40 de ani? E întrebarea, dacă vechea clădire, în al cărei parterre umezeala a răsbit pretutindenea, va mai putea corespunde încă, în condiții igienice, menirii sale și în viitor? — Ori doară ar fi bine, ca să fie demolată și ridicată din nou întreagă clădirea vechiului Seminar?

Ori ceea ce ar fi și mai de dorit, să nu se infunde în curte o clădire nouă, carea s'ar putea ridica la aer, la lumină și carea ar fi menită să ri-

¹⁾ Recomandăm aceste șire în atențiunea factorilor competenți și a întregului nostru Cler. R. Red.

dice și înfățișarea esternă a orașului însuși?

Aud însă obiecțiunea ce mi-se face: *lipsa de bani*, care nu îngăduie să facem ce am dori, ci numai aceea-ce putem!

Când mă gândesc însă la pilda ce ni-au dat-o alții, mai de aproape frații greco-orientali, când îmi aduc aminte și recetesc în «Telegraful Român» darea de seamă despre colecta pentru seminarul din Sibiu, când văd sumele relativ frumoase, ce le-au oferit spre acel scop preoții, învățătorii și toată suflarea greco-orientală, mărturisesc că — mi-e rușine de *micimea de suflet*, ce o văd la noi. Bine, să nu fim noi în stare, clerul și poporul românesc, clerul și credincioșii bisericii românești unite, punând umăr la umăr, să ridicăm un adăpost corespunzător viitorilor noștri preoți? Poporul nostru, de pretutindenea, nu numai cei uniți ci întreagă suflarea românească, asupra căreia s'au revărsat în trecut, de 150 ani încoace, atâta lumină și atâtea binefaceri culturale din seminarul *Blajului*, ei bine, acest popor, de dincoace și de dincolo Carpați, să nu vrea să jertfească nimica, să nu voiască a-și arăta cât de puțin recunoștința sa pentru munca ce s'a desfășurat între zidurile și afară de zidurile acestui Seminarului, în vremurile trecutului și între împrejurările vitrege ale prezentului nostru?

Pentruce factorii competenți nu încearcă o *colectă publică*, pentruce în favorul instituției celei mai necesare a unei dieceze nu se încearcă chiar *impunerea unei mici contribuții de cult*, măcar anual 10 fileri pe suflet, în decurs de câțiva ani? S'ar putea aduna atunci, în curs de câțiva ani, o sumă, care întregită fiind cu sumele ce sunt destinate astăzi pentru straformarea seminarului, să facă cu putință clădirea unui lăcaș vrednic și corespunzător trecutului acestei instituții?

Iată, părerea unui modest preot de la sate în afacerea aceasta, carea nu e permis să fie tractată și rezolvită numai pe jumătate, cu o *dispoziție sufletească îngustă și apăsată*, cu o *lipsă de încredere în propriile puteri*, și *fără de credință în viitorul bisericii noastre*.

Ar urma apoi, ca privirea celor competenți să se îndrepte și asupra organizației interne, asupra programei de studiu, asupra situației profesorilor de la seminar, căci, mi-se pare, aci încă multe, multe s'ar putea face și schimba, în interesul și spre binele bisericii noastre.

Am zis!

Examenle de scris-citit în comitatul Cojocnei. Duminecă s'au terminat examenle de scris și citit în comitatul Clujului. Despre rezultatul acestor examene ne lămuresc următoarele cifre. În cercul *Nădășel* au făcut examenul 677; *români 173*, maghiari 364. În cercul pretorial al *Clujului*,

au depus examenul cu succes 479 (resping 28), *români sunt 416*, restul unguri. În cercul *Bánffyhungyad*, au stat la examen 145; *români 29*, unguri 116. În cercul *Mociu*: s'au supus la examen 266, au trecut 231; *români 77*, maghiari 172. În cercul pretorial *Teaca*, s'au supus la examen 397, au trecut cu bine 282, — așadară 29% au fost respinși — *români 129*, 41 unguri și sași. În cercul *Sărmaș*, s'au supus la examen 61 români, 228 maghiari. Testimonii au primit 36 *români*, — aproape jumătate — și 226 maghiari. În cercul *Hidalmás*, au stat la examen 129, l'au depus cu succes 119. *Români 81*, unguri 38. În cercul *Gilău*, au făcut examen 350, s'au respins 28, au trecut deci cu succes 322. *Români 49*, maghiari 232. În *Cojocna*, din 96 câți s'au anunțat au trecut examenul 79; *români 46*, unguri 33. Astfel ni-se prezintă rezultatul examenelor în comitatul Cojocnei. Pentru noi destul de trist!

Corespondențe.

Din Roma.

Conzistorul papal din 25 Maiu.

În după amiaza zilei de 25 Maiu, s'au deschis porțile de bronz ale Vaticanului, făcând loc de intrare înalților dignitari bisericești, cari grăbiau la ședința Consistorului papal. Au luat parte 21 de Cardinali. După alocuțiunea — pe carea o reproducem mai la vale — a adus sfântul Părinte la cunoștința Consistorului, denumirea nouilor Cardinali întâmplată în Consistorul din 26 Aprilie a. c., între cari este și dr. Piffi, primatatele Vienei, precum și denumirea în petto a patriarhului din Lissabon, Bello, de Cardinal. A urmat apoi denumirea alor 12

FOIȚA.

Potirul.

I.

„De câte ori mă nimeresc pe sate, Dumineca sau în sărbători, intru bucuros în biserică să ascult liturghia. Eu mă simt greu datornic lui Dumnezeu: viața mea a fost plină de furtuni și totuș am rămas întreg, cum mă vezi, ba mi-se pare, că din cele mai grele încercări am ieșit înviorat, mai tânăr. N'am citit niciodată vre-o carte de dogmatică ori de morală creștină, și totuș sunt convins, că o singură zi n'ăș putea trăi fără ajutorul cel de sus. Am eu un simț deosebit care-mi spune, că nu-s decât un mare nimica față de veșnicie. Și-mi pare, că din convingerea asta se naște sentimentul, care mă îndeamnă să-i fiu mulțămitor lui Dumnezeu.

Cunoscându-mi slujba mea în care nu încap nici un strop de ideal, poate vei crede, că vreau să-ți măgulesc sentimentele duminicale de preot, spunându-ți lucrurile aceste. Dar, vai, eu știu bine, că aici nu se poate glumi, că nesinceritatea ar fi cea mai urâtă bătae de joc ce mi-ăș arunca-o chiar în fața mea. Nu, eu nu mințesc! În tristele

mele călătorii, hurducat de căruțe pe drumurile rele, știind, că'n satul spre care mă îndrept mă așteaptă blăstemele oamenilor, a căror avere am s'o bat la tobă, mă copleșesc simțeminte ciudate, și numai Dumnezeu mă mângăie spunându-mi, că eu nu-s vinovat de nimic. Îi sunt mulțămitor pentru mângăierea ce mi-o trimite; în mijlocul zidurilor sale, în sinul naturii, nu-i pot arăta așa de adânc mulțămirea mea ca'n biserică. Vai, nu în bisericile din oraș! Aici lumea vine mai mult să se distreze, să asculte un cor, pe-un mare predicator, sau de cele mai multe ori ca să poseze cu locurile de frunte ce le ocupă, mai ales însă să se încante de exteriorul lor.

Dar în bisericuțele de pe sate întâlnești, de obicei, evlavie. Și, nu știu cum, evlavie mulțimii îmi pare cel mai necesar mediu, ca și tu să te poți adânci, să-ți auzi șoaptele cele mai trainice ale sufletului.

Ei bine, la un praznic, la un Sânpetru, mă aflam în biserică din B. Liturghia era înaintată, fumul de tămâie plutea în norași albori, creștinii stăteau neclintii, cu frunțile plecate. Dela început am simțit o bucurie, care nu știam de unde isvorește. Nu mă puteam ruga și mi băteam capul să aflu ce m'a impresionat așa de plăcut de când am făcut cel dintâiu pas în biserică. Deodată o hufmei se opriră pe icoanele nouă, strălucitoare de pe catapiteasmă. Ah! mi-am zis, biserică e nou zugrăvită!

Am mai fost și alte dați în biserică din B. Păreții erau afumați, sfinții șterși, icoanele crepate, numai cioburi. Știam pe oameni săraci, nevoiași și nu mi-a venit pe-o singură clipă gândul să-i acuz, că lasă casa lui Dumnezeu într'o așa părăsire. Mă puteam ruga cu toată inima în biserică asta, și acesta era lucrul de căpetenie. Dar acum simțeam deosebirea: atunci mă rugam c'un simțământ de tristeță, acum sufletul îmi rămase mereu vesel.

Părintele Ilarie mă cunoștea de mult. Cât ce m'a zărit din altar, avu o tresărire de bucurie, și, cu toate, că era aproape de cuminecare, îl trimise pe fat să mă potestască în altar.

Nu-mi place să împlinesc astfel de rugăminți, nu-mi place să intru în altar, decât trebuie să-ți spun, n'am întâlnit trei preoți prin satele prin cari am umblat, cari să mă fi invitat în altar, pe mine sau pe alii domni ce s'ar fi nimerit în biserică. Cred, că nu fac bine preoții aceștia; noi, larcii cum ne ziceți Dvoastră, ne simțim mai bine lângă strana cantorală. N'am împlinit niciodată astfel de cereri dar acum, poate unde eram așa de vesel, poate mai ales unde gâcisem bucuria părintelui Ilarie, am intrat în altar.

Abia am ieșit de sub perdea și părintele, cu ochi luminoși se întoarce spre mine.

episcopi italieni și străini. Noi amintim de numirea episcopului Balthasar Kaltner primat de Gurk de primat de Salzburg, precum și a episcopului din Győr dr. Leopold Árpád Varady intru arhiepiscop de Kacsó. Sau citit bulele de întarire ale nou denumiților Cardinali și episcopi.

Tot în acest consistor a denumit papa în locul defunctului Cardinal Oregila, pe Cardinalul della Polpe de Camerlengo al sfintei biserici romane.

În alocuția ținută în fața Consistorului adunat în dupăamiaza zilei de 25 Maiu papa mai întâi dă expresiune sentimentelor sale de durere, asupra perderilor obvenite, în sânul sfântului colegiu, spunând între altele că Consistorul nu a fost conchemat numai pentru împlirea scaunelor episcopiești vacante în sfântul colegiu. A accentuat apoi papa cu mare durere că timpurile sunt foarte neprielnice, pentru biserică aducându-i multe greutăți, pentru-că pretutindenea să lătească învățăturile rele cari vreau să nimicească credința și moravurile poporului creștin, și pentru-că biserică este silită să sufere aproape zilnic atacuri din partea unor indivizi, cari batjocoresc împărăția lui Dumnezeu, și vreau să scoată religiunea din totalitatea bunurilor societății omenesti. A accentuat papa și aceia că chiar nici acum nu lipsesc punctele de lumină, amintind serbările iubilare din Constantinopol din anul trecut, prin cari deoparte și-a întărit cu curaj credința, iar de altă parte a ridicat sus crucea lui Christos și a arătat-o omenimii confundate în suferință ca singurul mijloc al păcii și al mântuirii. Apoi a continuat sfântul Părinte: „Intradevăr, că dorința după pace astăzi e mai mare, căci vedem clasele sociale, oameni și popoare învrășbite în o luptă carea să întezește tot mai tare și carea foarte adese ori pe neașteptate duce la conflicte infricșate.

Sunt oameni serioși și renumiți cari îngrijați de soarta popoarelor și a societății omenesti escugetă mijloace și metode, ca nefericirea, confuzia și măcelul războaielor să fie încunjurate, și atât înlăuntrul țerii cât și în afară să fie asigurate binefacerile păcii. Aceasta este o nizuință foarte laudabilă, dar sunt neînsemnate rezultatele practice, până când nu se vor nisui tot cu același zel ca legile dreptății și a iubirii creștinești se prindă rădăcini în sufletele oamenilor. Astăzi adună mai mult de mulțime decât de cei-ce stau în fruntea ei, ca relațiunile societății civilizate sau a statului să fie înșite sau conturbate.

Papa arată apoi urmările dezastruoase urmate din lipsa înfrânării creștine și ajutorul ce-l poate da biserică în administrarea statului. Dar cu durere — continuă Papa mai departe — astăzi lumea tractează cu biserică ca și când nu ar fi ea crescătoarea și mama instituțiilor, pe cari să basează cultura și civilizația omenescă, ci din contră e privită ca dușmană și contrară a neamului omenesc. Nu trebuie însă să ne neliniștim din motivul acesta. Noi știm doară că biserică e întemeiată, ca se facă bine și pentru binefaceri să secească nedreptate și știm iarăși că chiar și în greutăți nu va fi lipsită de ajutorul lui Dumnezeu. A garantat Hristos pentru aceasta și ne-o arată și istoria. A amintit apoi Papa că a trecut deja un secol dela întoarcerea glorioasă la Roma a papei Pius al VII. din prinsoare rușinoasă, ceea-ce e o dovadă a ajutorului pe care l-a promis Hristos pentru totdeauna bisericii sale. Papa și-a încheiat alocuția trecând la denumirea noilor cardinali.

Coresp.

Vizitație canonică în dieceza Lugojului.

În sfârșit trenul ajunge la Petroșeni. Gara e tixită de lume. Fiind-că orașul e locuit aproape exclusiv de băieși, nu mai vezi frumosul port românesc din țeara Jiului. Arhireul este întâmpinat de o mulțime de intelectuali, aproape toți streini, în numele cărora binevențează notarul. Dela gară, toți cei-ce au eșit într'u întâmpinarea Arhireului merg la biserică, unde se ține vecernia. După vecernie, cei-ce constituie suita episcopului, sunt duși la cvartir, apoi se întrunesc la cină la masa zelosului preot dr. Romul Mioc. Duminică dimineța se celebrează sf. Liturgie pontificată de Preasfinția Sa, cu mare asistență. Responsurile le dă corul cu multă osteneală instruit de preotul local. Face foarte bună impresie împrejurarea că între coriștii recrutați dintre băieși și băieți de ai acestora vedem și pe tinărul avocat dr. Emil Pușcariu și dirigentul Ardelenei, G. Drăgănescu. După sf. Evangelie predică Arhireul care în cuvinte alese laudă zelul preotului și al credincioșilor într'u împodobirea casei Domnului, iar fiind-că majoritatea absolută a credincioșilor o constituie băieși, le atrage luarea aminte la împrejurarea că munca grea și cu multe primejdii împreunată, pe care o prestau în adâncul pământului o vor putea purta cu toată răbdarea creștinească numai pentru cazul dacă din euharisticul Isus își vor nutri sufletul. După sf. Liturgie terminându-să percepțiunile ofici-oase, cu toții se întrunesc la masa primpretorelui Vasile Ianza, care este și curatorul nostru primar. După prânz s'au făcut vizitele pela onorațiuni, apoi urmează cină la casina societății „Salgó-Tarján” — e tãmbalãu mare, așa cum au obiceiul se facă streinii, cari cred că prin banchete luculice pot rezolva

— Îți place? mă întrebă el cu glas înalt.

— Da, e frumos, răspund eu mai încet. Îmi părea ciudat să vorbim tare în biserică, până când slujba încă nu era terminată.

— Foarte frumos, zise el și îndată începu o ectenie.

N'am fost bucuros, că l-am ascultat și am intrat în altar. Fără să vreau ochii mei nu se mai deslipeau de potir. Era un păhar de metal de rând, cu picior înalt, de pe care auritura căzuse în mari petece, acoperit c'un vâl care ... care poate de-un an nu mai fusese spălat. Când descoperi potirul pentru a se cumineca, vazui, spre marea mea mirare, că scoate din el un păhăruț de sticlă...

Părintele nu băga de seamă mirarea mea până târziu, dupăce se termină slujba: văzu, că eu privesc mereu păharul. El se roși și-mi zise:

— „Trebuie să m'ajut așa, a căzut auritura de pe potir și m'aș învenina. Ce să facem!” Și începu să împartă prescurile cu diacul.

Eu n'am mai zis nimic. Mă simțeam foarte trist.

Se vede, că părintele Ilarie și până împărți prescurile fu muncit de aceeași neînștiște: îndată ce ispravi veni la mine și-mi zise:

— E adevărat, că nu se potrivește

într'asa mândrețe de biserică. Pân'acum, calea-valea, era și biserică afumată. Dar ce să fac? Oamenii abia au putut să poarte cheituielile zugrăvitului. După cum se zvoneste însă, din anul viitor vom căpăta și noi congruă. Iată îți făgăduiesc, că din banii cei dintâi ce-i voui căpăta, voui cumpăra un potir de aur.

Zicând așa oftă din adânc, ca și când ar fi săpat de-o greutate mare.

— Nesmintit vei face un lucru frumos, părinte i-am zis.

— Da, da, — începu el vesel acum! Știm și noi ce se cade. Dar dacă nu e putere?

II.

Deatunci trecură doisprezece ani. În restimpul acesta am fost în B. dar, tot pe drumuri glodoase, scăpam liturghia. Cu părintele Ilarie am vorbit însă de multe ori, l-am întâlnit și'n oraș adeseori. El nu avea copii și nu mă miram, că-l vedeam așa de bine îmbrăcat acum: venise congrua. Venia de multe ori cu doamna preuteasă la oraș, și nici prin gând nu-mi trecea să le fac vre-o învinuire, că cercetau magaziile de modă. În sfârșit nu-i nici un păcat să te îmbraci bine dacă poți. Părintele avea chiar un ceas de aur, pe care-l deschidea destul de des și cu vădită plăcere. Își abonase un ziar, se interesa de mersul politicii, venia cu doamna la concertele ce se dădeau

în oraș, în sfârșit arătau, că nu priceperea ci puțința le-a lipsit până acum să se bucure și ei de binefacerile civilizației.

Nu aflam nimic rău în noua lor viață.

Dar într'o Duminică, cum eram din nou în biserică din B. după doisprezece ani, am rămas adânc desilusionat. Chiar când intram eu părintele Ilarie ieșia cu darurile și-mi păru, că sub vâlul nespălat și acum, zăresc același potir de pe care căzuse auritura, arătând petece mari sure, ca urmele unor răni învechite.

De lângă strana diacului cercam să vad mai bine pe masa altarului. Vâlul îl acoperea însă în întregime așa, că nu puteam ști de-am văzut bine ori m'am înșelat.

Părintele Ilarie a trebuit să mă vadă, dar, lucru ciudat, nu-mi aruncă o singură privire. Nu trimse pe fătul să mă pottească în altar. Și-mi păru, că lea deodată ecteniile în galop, ca și când ar fi avut graba mare să sfârșească liturghia.

Pe mine mă apăsa o piatră nevăzută: cu orice preț trebuia să știu dacă e tot potirul cel vechiu. Și, fără să fiu pofțit, am intrat în altar. Adevărat c'am intrat încet, însă părintele tot a trebuit să mă simtă: eram la doi pași de el. Nu mă învrednici însă de-o singură privire. Grăbia slujba, și, din când în când, își ștergea c'o batistă albă fruntea podidită de sudori.

Desigur purtarea mea nu era corectă.

chestia socială, a căreia rezolvare astăzi este mai grabnică ca ori când. În cursul unei cânta muzica societății, care din când în când, la zile mari, ceare se înveselească inimile săracilor muncitori, cari în aceste zile grele, i-ar mai îndestuli cu o ridicare de salariu, fie cât de mică. Luni dimineața, Arhireul și câțiva preoți celebrează în biserică, apoi cu trăsurile pleacă la Petrila. Notez că Petrila e numele colectiv al mai multor colonii de băieși, dela băile de cărbuni de peatră, cari constituie o parte a proprietății societății mai sus amintite, Coleniile de pe proprietatea statului au luat un vădit avânt pe timpul regimului coaliției. Aceasta puternică colonie se extinde pe un teritor de 50—60 klm. Băieșii sunt recrutați aproape din toate popoarele din aceasta țeară. Mai puțini sunt nemți și unguri, mai sunt puțini ruteni, dar grosul muncitorilor îl constituie românii. Ajunși sub stăpânire streină de modul nostru de gândiri, cari voesc ca și aici să fie înjugăți la carul politice de desnaționalizare, e natural că e mare vânătoare după ai noștri. Mai ales căsătoriile cu streinii, cari aici sunt la ordinea zilei, rădesc nespuse de mult rândurile credincioșilor noștri. La acestea e a-se mai adauge și împrejurarea că erariul, atât de aplicat a face oficianților săi toate favorurile, pentru ori-ce are bani, numai pentru înlesnirea modului de a satisface trebuințele sufletești ale credincioșilor noștri nu are bani. S'au îngrijit ca cei de legea catolică să aibă aici capela și casa parohială, înlesnind în felul acesta îngrijirea sufletească a romano-catolicilor. mai puțini, dar n'au bani pentru greco-catolici, poate fiind-că au nenorocul să fie români. Așa stând lucrul își poate făcine închipui cu câte greutate trebuie se lupte preotul nostru, care în Pe-

N'aveam nici un drept să mă amestec; dar eram stăpânit de-o poruncă mai tare decât voința mea. Trebuia să mă conving dacă-i acelaș potir ori ba.

Era acelaș.

Preotul a stat mult pe gânduri ce să facă: să se cuminece sau ba? Dar în sfârșit s'a hotărât: se aplecă, ridică păhăruțul de sticlă...

Era acelaș. Mai vechiu, mai negrigit, dar acelaș.

În tot restimpul acesta preotul nu m'a privit o singură dată. Simțeam, că-i vine foarte cu greu prezența mea. Am ieșit, am părăsit biserică înainte de-a se termina slujba.

Deatunci părintele Ilarie mă încunjură. Am senzația, că i-e frică de mine...

M'am gândit de multe ori: cum să poate ca un preot să se rușineze de-un om și de Dumnezeu ba? S'au doar să fie preoți cari nu mai cred în Dumnezeu?

I. Agârbiceanu.

troșeni îndeplinește toate funcțiunile preoțești, are 16 ore de cateheză pela diferitele institute, apoi trebuie să alerge și aci, unde încă are 6 oare de catiheză la săptămână. Și de fapt trebuie se admirăm zelul și conștiențiositatea preotului dr. Mioc, care cu nespusă rivnă se îngrijește de aceste suflete părăsite, ba își mai află vreme și pentru instruirea corului. Astăzi lucră, muncește, aleargă fiind-că e tinăr, poate răzbi, ar fi însă timpul să se facă tot posibilul pentru sistemizarea parohiei, ca să se mai ușureze starea preotului din Petroșeni dar în aceeași vreme să se potenteze îngrijirea sufletească a credincioșilor.

Aci ajungând, Păr. canonic Popoviciu, asistat de doi preoți celebrează s. liturgie. După s. evanghelie predică Arhireul. Ca un părinte bun își dă silința să mângâie pe credincioșii, depărtați de vetrele lor, nu pot avea nici barămi mângâierea ca să se se poată retrage Dumineca și în sărbători în lăcașul cel sfânt al Domnului ca proșternuți înaintea Domnului de față în sfânta cuminicătură, să-și mai aline năcazul, să-și mai uite lipsele. Îi asigură că-și va da toată silința ca să li să împlinească acest dor al lor. Vorbirea Arhireului a făcut o adâncă impresie sutelor de băieși, cari cu mult neșă sorbeau vorbele dulci ale Părintelui lor. După prânz să fac vizitele, apoi, se ține prânțul în casina oficianților dela baie. De astădată, cu abatere dela obiceiul de mai înainte s'au ținut toaste. Cei ce altă dată nu voesc să știe de religiozitate, moralitate și bună tețelegere au aflat de bine, să le accentueze. Se înțelege că-i mai ușor a vorbi decât a face. După amiază a fost o excursiune pe Surduc, până la mănăstirea dela Lainici. Câteva momente petrecute în acest tipic exemplar al mănăstirilor slăvitei ortodoxii, și apoi înapoi la Petroșeni. Seara a fost cină comună la care au luat parte mai mulți dintre credincioșii noștri, în frunte su primpretorele, Vasile Ianza, care e și curatorul primar al parohiei noastre. Nu avem cuvinte destul de potrivite pentru a scoate în relief după cuviință meritele acestui zelos credincios al bisericii noastre. Să-l țină bunul Dumnezeu ca să-l mai vedem multă vreme în mișcările noastre. Cina a decurs în bună dispoziție. Era și vremea ca să fim odată noi de noi, să facem ca între zidurile ridicate pentru alții, cu sudoarea alor noștri să răsune dulcele graiu al neamului nostru. Era cătră miezul nopții, când ne-am depărțat fiecare la locul unde era sălășluit, pentru-ca să ne dăm odihnei, de care aveam atâtă lipsă.

Marți dimineața, la orele 7 cu toții eram la gară. Aici eram aproape toți intelectualii, pe cum și reprezentății societății băilor de cărbuni. Arhireul schimbă barămi câteva vorbe cu fiecare dintre cei de față. Conducătorul trenului ne face atenți că e timpul plecării. Urcăm trenul care greoiu se pune în mișcare, pentru ca să ne continuăm calea spre Pui.

Peregrin.

Curs pentru dirigenți de coruri în Teaca.

Fiind-că din mai multe părți mi-s'a cerut deslușiri cu privire la cursul pentru dirigenți de coruri, servească spre orientarea celor interesați următoarele:

Participanți pot fi toți acei, cari au auz musical și dragoste față de cântecul românesc și lățirea culturii muzicale în siml poporului român, precum: preoți, învățători etc. din toate părțile românești, fără deosebire de confesiune. Remarc, că nu e absolut necesar ca participanții să poseadă vr'un instrument muzical, ci se aibă vocea ce se recere unui corist.

Instrucția constă în predarea elementelor teoriei muzicale precum: învățarea notelor și cântatul după aceste, regulile principale ale armoniei, analiza critică a bucăților corale ce se vor preda, introducerea în compoziție, a formelor muzicale, instrumentație, instruirea unei liturgii, a mai multor coruri populare, cari se formeze un reporter pentru sau două concerte, repetarea cântărilor bisericesti din Blaj pentru cei interesați în cauză. Cei înaintați în ale muzicii vor primi cunoștințele necesare pentru conducerea unui cor, iar cei mai înaintați vor putea să-și îmulsească cunoștințele. Celor ce se ocupă și cu compoziția, li-se vor da deslușirile necesare revăzându-li-se și corrigându-li-se eventual compozițiile, cu un cuvânt cursul va cuprinde întreg domeniul artei și științei muzicale amăsurat cunoștințelor, ce le posed participanții, din cari se va forma cor și fiecare se va exercita în dirijarea bucăților ce se vor preda.

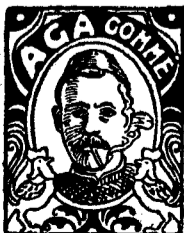
Cursul se amână, așa încât se va începe în 15 Iunie n. și va ținea până în 15 Iulie n. și se face gratuit.

Ar fi deci de dorit se ia cât mai mulți parte la acest curs, căci numai astfel are înțeles ținerea lui. Participanții vor primi cuartir și cost pe lângă un preț foarte moderat, de ce se va îngriji comitetul. Gările proxime pentru Teaca (Teke) sunt Reghin și Sărățel (Szeretfalva) lângă Bistrița. Ar fi bine ca participanții să ne avizeze de timpul plecării lor. Cei-ce doresc a lua parte să se anunțe deci până la 15 Iunie n. subsemnatului în Teaca.

Sper că inteligența română va înțelege însemnătatea acestui curs și jertfa, care se aduce într'u realizarea acestui ideal mareț și îl va sprijini cu dragostea cuvenită, prin ce și subscrișul ar avea o resplată pentru osteneala destul de însemnată, ce o pretinde acest lucru.

Teaca, la 2 Iunie n. a. c.

Ion Harșia,
abiturient al conservatorului
din Lipsca.

Ce este „AGA“ (commé)? „Aga“ este foiță de țigaretă de-o calitate foarte bună. Fecare foiță este pe margini gumată, ceea ce face posibil ca fumătorul să-și pregătească deodată țigaretă z lnic trebuincioase și să și-le ia cu sine. Un carnet de 80 foițe costa 4 fl. Calitatea esttraordinar de bună a foiței o dovedește cenușa alba ca zăpada ce rămâne în urmă.

Reviste.

Răscoala din Albania.

Puterile mari tot tragă darea ajutorului, pe care l'a cerut Paşa Turkan. Această trăgănare a intervenţiei marilor puteri primejduieşte tot mai mult starea critică prezentă din Albania. Principele, foarte probabil, nu va putea linişti pe reasculaţi, fiindcă prima pretenţie a lor e chiar delăturarea principelui. Deocamdată Wilhelm se ocupă cu idea să-şi mute sediul în Scutari. Se teme de un eventual războiu civil, care va fi şi mai primejdios decât starea de azi a lucrurilor. Între cabinetele de externe din Viena şi Roma decurg pertractări a căror obiect îl formează abdicarea lui Wilhelm. Abdicarea lui ar fi începutul unei nouă încercări pentru întregă diplomaţia europeană.

După ştirile mai nouă Paşa Turkan s'a adresat contelui Berchtold, cerându-i ajutor grabnic, căci numai în felul acesta s'ar putea linişti ordinea în Albania. Între răsculaţi încă s'au ivit oareşicare desbinare întru cât unii dintre ei şi-au oferit serviciul principelui Wilhelm, care voieşte să se refugieze în Scutari. Pregătirile de plecare s'au şi început deja în Durazzo. După depărtare el îşi va da şi abdicarea.

Douăsprezece mii de mohamedani s'au postat lângă Tirana şi conducătorii acestora trăgănează mereu pertractările cu consiliul internaţional de control.

După alte ştiri şi mai recente răsculaţii au încunostinţat consiliul internaţional de control, că peste două zile ei vor începe pertractările căci până atunci vor sosi toţi delegaţii satelor răscolate. Foarte probabil că nu vor absta dela condiţiile pe cari le cer danşii şi rezultatul pertractărilor îl vor stabili înşişi. Cuvântul decisiv al Europei va urma numai după aceea. Consiliul se va ţine în Sijak, unde se vor întruni membri consiliului de control precum şi delegaţii răsculaţilor.

După o convorbire a răsculaţilor cu Dr. Dillon aceştia iar fi răspuns: — Noi nu suntem răsculaţi, ci am fost rugători şi am cerut dela principele, să ne asigure libertatea noastră religioasă. Ca răspuns a trimis asupra noastră oştire, compusă din creştini, cari au măcelărit pe oamenii noştri. Păcatul acesta nu-l putem uita. Ne-am decis să mergem şi să dărimăm până la pământ oraşul Durazzo, dar am abzis de acest plan, pentru ca să arătăm delegaţilor Europei că îi cinstim. — Suntem săraci şi n'avem izvoare de

câştig şi totuşi principele a încasat dela noi 150,000 de piastri. Când a venit cu automobilul în Tirana a trecut ca fulgerul fără să ne arunce o privire măcar. Până când s'a încunjurat cu consilierii străini nici n'a convenit cu poporul. El nu-i principe pentru sermanul nostru popor. Noi n'am desfăcut steagul turcesc. El pentru noi e simbolul califatului şi nu a imperiului otoman. Ne temem religia şi pentru ea am cerut garanţa prinţului, văzând cum se stârpeşte izlamul din împrejurimea lor, în Sârbia şi Muntenegru.

Contele Berchtold în declaraţia sa din o foaie germană spune, să nu se permită ca prinţul Wilhelm să fie delăturat, căci eventualul urmaş ar renunţa şi înlocuirea lui cu alt principe mohamedan ar desbina unitatea statului albanez. Asta a spus-o Berchtold cu atât mai vârtos cu cât după ştirea jurnalelor din Roma, abdicarea lui Wilhelm e chestie numai de câteva zile.

Răsculaţii au ocupat şi oraşul Cruja. Jandarmăriei de pază din oraş i-s'a conces să treacă liber în Durazzo. — După toate ştirile mai nouă războiul religios şi civil e inevitabil.

Din Mexico.

În contra lui Huerta s'a comis un atentat de cătră o ceată de studenţi. Mai mulţi au fost prinşi şi cinci dintre ei executaţi. El, foarte probabil, va abdice din prezidenură, dar numai atunci când liniştea publică va fi asigurată pe deplin şi când guvernul viitor a câştigat pentru sine întreaga opinie publică. — Trupele aliate au fost bătute cu desăvârşire de răsculaţi, lângă Salinar.

Patrusprezece ofiţeri ai aliaţilor au fost prinşi şi împuşcaţi la moment. Aliaţii au suferit înfrângere şi lângă Pines.

După o ştire din Veracruz, Huerta, soţia lui şi patru copii ai lui au plecat spre Europa cu naia germană Ipiranga. — Ştirea din urmă nu-i pe deplin confirmată.

Din Portugalia.

După o ştire din Lissabona, între republicani şi roialişti s'a întâmplat o ciocnire sângeroasă. Trei au murit pe loc iar douăzeci au rămas grav răniţi. Mulţi au fost arestaţi. Miliţia stă de pază, căci se teme de-o nouă răscoală. — Au fost deţinuţi peste două sute de studenţi pe motiv, că au luat parte în răscoala republicanilor cu roialişti. Deţinerea lor a dat anză la mari demonstraţii prin toate stradele.

Criză de guvern în Franţa.

După svonul ce domneşte prin cercurile politice, Poincare va încredinţa for-

marea noului guvern lui Viviani, care voieşte să câştige pentru guvernul său pe deputaţii tuturor partidelor. Dacă Viviani n'ar fi aplicat, atunci situaţia preşedintelui ar deveni foarte critică şi poate va duce şi la schimbarea preşedintelui republican. Viviani formează parte din socialiştii republicani. El încă a votat în contra serviciului militar de trei ani, dar e şi de părerea, că dacă legea există deja, aceea nu se poate abroga aşa iute. Probabil el va fi ministrul preşedinte, căci e şi prietinelui Poincare şi totodată avocatul aceluia. E numai de 51 ani. Îşi trage originea dintr'o familie italiană. S'a născut în Sidi-bel-Abbes din Africa. E cunoscut, ca bărbat cuminte şi a luat parte activă în toate afacerile politice ale Franţei încă pe vremea lui Clemenceau, care l-a luat lângă sine în cabinetul format de el.

După o ştire mai nouă, Poincare l-a şi încredinţat cu formarea noului cabinet şi el va pertracta cu mai mulţi prietini de ai lui. Rezultatul definitiv se va şti numai după una ori două zile.

Diverse.

Din cauza sf. sărbători Rusalii, numărul proxim va apărea foi.

Numiri. Alexandru Precup paroh în Şuşa de câmpie, a fost numit paroh în Chirileu.

Gavril Metea şi Romul Pop, au fost hirotoniţi în 3 Iunie c. Gavril Metea dispus de adm. par. în Armeni, Romul Pop adm. în Ciumbud.

Cei doi studenţi, eliminaţi dela Universitatea din Cluj, sunt rugaţi, să ne trimită adresa, fără amânare.

Distincţia contelui Czernin. M. S. Regele Carol, a conferit ministrului austro-ungar din Bucureşti, contelui Czernin, pentru meritele ce şi le-a câştigat în menţinerea bunelor raporturi între Austro-Ungaria şi România, — marele cordon al ordinului „Coroana României“. Această înaltă decoraţie i-a fost remisă diplomatului nostru de cătră dl ministru de externe Porumbaru, în persoană.

Vizita ţarului în România. Vizita ţarului Rusiei s'a fixat definitiv pe ziua de 14 Iunie n. Ţarul însoţit de împărăteasa şi de cele 4 fete ale sale, va sosi la orele 9 dimineaţa pe iachtul „Standard“. Familia regală română se va duce să întâmpine familia imperială, întâlnindu-se pe „Standard“, unde se va lua şi dejunul. După amiazi oaspeţii vor debarca spre a vizita Constanţa. Seara se va da la palatul administrativ un prânz de 100 tacâmuri, iar la orele 10 ţarul va părăsi Constanţa împreună cu familia sa. A. R. R. Principele Carol va veni dela Berlin la Constanţa, spre a participa la pri-

mirea țarului. Se afirmă, că noua întâlnire a Prințului cu ficele țarului ar fi în legătură cu iminenta sa logodire cu marea ducesă Olga. Se pretinde chiar că cu prilejul vizitei țarului la Constanța se va anunța oficial această logodnă. În 12 Iunie va sosi la București Sasanow, ministrul de externe al Rusiei. M. M. LL. Regele și Regina vor pleca Vineri la Constanța. M. S. Regele rămâne trei zile în acest oraș; e probabil că Regina va rămânea la Constanța, până după vizita țarului.

Copii opriți dela cinematograf. Am amintit, că adunarea comitatului Alba-Regală, prin o înțeleaptă ordinațiune, — aprobată și de guvern — a interzis copiilor fumatul, pedepsind în bani și pe comercianții, cari ar vinde copiilor tutun. Tot acest comitat a publicat în zilele aceste, o altă ordinațiune de mai mare însemnătate ca cea de sus și care ordinațiune pentru scopul ei nobil cel urmărește de a feri tinerimea de multe ispite și amăgiri la păcat, de asemenea a fost aprobată și de ministru de interne. Noua ordinațiune oprește pe copii mai mici de 15 ani, de a lua parte la reprezentațiile de cinematograf. Și numai în cazul acela le permite când copii merg sub supravegheria părinților, a profesorilor, ori sunt reprezentații instructive, auume pentru copii. În alte cazuri, proprietarul de cinematograf, care concede copiilor această distracție, va fi pedepsit cu o amendă până la o sută coroane, ori și temniță, dacă repetă transgresiunea aceasta.

În amintirea acestui ordin, care s'a adus în urma recercării Episcopului Prohászka, se spun următoarele: Între cauzele externe așa zise sociale, cari influențează la păcate și la fapte rele pedepsite de lege, pe mulți copii, apare la suprafață tot mai mult o întreprindere, care de altcum are menirea să cultive științele, artele și să ofere distracțiuni nobile. Dar această întreprindere, prin reprezentațiile sale senzaționale, prin răpirile pline de aventurii, și dramele-i amoroase, duc de-a dreptul la ruină pe copii, cari tocmai în această etate dela 6—15 ani sunt cuprinși de multe dorinți sensuale și aventuroase, cari stau numai latente, așteptând prilej bun, ca să se afirme și să învingă sentimentele bune. E cunoscut apoi și dorința copiilor de a imita pe alții.

Se vede că civilizația și cultura nu face pe oameni mai buni, ci din contră servește ca mijloc de corupție, ruină și nefericire, — de multeori.

Suffragetele. Manifestațiile primejdioase ale rășboinicilor amazoane numai vreau să în ceteze. Sărbătoarea Rusaliilor au făcut-o memorabilă prin aceea, că au incendiat catedrala Wargane nimicindu-se în flăcări monumente istorice de arhitectură nepretuite. Tot atunci au aprins și castelul unei contese, care însă a fost salvat de pompierii ieșiți la timp. Atât în castel cât și în biserică suffragetele și-au lăsat bilete, din cari să deduce că ambele incendii au fost provocate de aceleași suffragete. Dacă e să dăm crezământ telegramele mai nouă însuș regele Angliei și familia regala s'a luat de un gând de acestea eșiri periculoase ale suffragetelor. Nu numai castelul regal, dar fiecare membru al familiei regale e încunjurat de păzitori. Regele însuș a abzis de a mai face plimbări prin parcul Hajde. Se zice că poliția a dat de

urmele unei conjurații de-a suffragetelor, cari au avut de gând să prindă pe Henrich al treilea născut al regelui George, că în forma aceasta să-l silească să de-a dreptul de vot femeilor.

Curs la academia agronomică din Cluj. Ministrul de agricultură a dispus, să se țină și în anul acesta un curs la academia agronomică din Kolozsvár-Cluj, pentru cei ce doresc să învețe, cum să se facă adunarea, uscarea și valorizarea plantelor vindecătoare, cari cresc, pe câmp și în păduri, cum și pentru cunoașterea plantelor vindecătoare vrednice să fie cultivate. Cursul se ține în vacanțele de vară, în grădina botanică din Kolozsvár-Cluj. La curs se admit preoți și învățători dela sate, cari pot apoi să instrueze poporul și să-l îndemne să adune și să valorizeze plante vindecătoare. Cursul se începe în 29 Iulie și se încheie în 5 August n. c. Ceice vor fi primiți la curs primesc locuință gratuită în edificiul academiei agronomice, și necare câte 64 cor. diurne și spese de călătorie. Rugăriile pentru primire, adresate d-lui ministru reg. ung. de agricultură, sunt a se trimite direcțiunii academice agronomice din Kolozsvár-Cluj, până la 10 Iunie n. c.

Societatea meseriașilor din Blaj, invita la petrecerea de vară, ce o va aranja la 8 Iunie 1914 (a doua zi de Rusalii) în „Grădin din Veza“. Prețul de intrare: de persoană 1 cor., de familie 2 cor. Începutul la orele 4 p. m.

Conferirea preoției unui orb O'Connell și Gobbons, cardinali americani, i'au adresat Sf. Sale Pontificalui cu o rugare unică în felul ei. Canoanele bisericii opresc adevărat conferirea ordului preoțesc acelor persoane, cari sufer de vre-un defect corporal. Cei doi cardinali cer acum dispensă dela această piedecă pentru un iezuit din Woodstock, (Statele unite) care și-a pierdut vederea în urma unei explozii ce s'a întâmplat în un laboratoriu de fizică, unde făcea anumite experimente chimice. Cu ajutorul colegilor săi și-a terminat studiile teologice. Se crede că prin întervenirea cardinalilor el va fi dispensat de sub canoanele bisericii și va fi astfel sfințit de preot. Aceasta va fi primul caz când nu orb de tot se va sfinți de preot.

Noua întreprindere de navigație română. După cum se anunță din București, încurând se va constitui: „Societatea de navigație română“. Capitalul recerut de 15 milioane, îl vor semna în mare parte băncile mari din București. Noua întreprindere precum și întreprinderea „Română“, care nu de mult s'a constituit, e de cea mai mare importanță pentru relațiunile de navigație pe Dunăre și după toată probabilitatea va produce și unele schimbări în tariful de transport de până acum.

Dezastrul vaporului „Empress of Ireland“. Numărul victimelor naufragiului vasului „Empress of Ireland“ s'a stabilit la cifra enormă de 1032. Achetă făcută asupra scufundării vaporului a stabilit, că între personalul vaporului și pasageri s'a dat o luptă desperată la ocuparea locurilor în bărcile de salvare. Marinarii căutând să se salveze întâiu pe ei, aruncau în apă pe călători. Vapoare mai mici circulă la locul catastrofei, căutând cadavrele victimelor. Ziarele povestesc scene sfâșietoare ce s'au

petrecut cu ocazia catastrofei. Printre morți este și Irving, al doilea fiu al celebrului actor englez. Actor și el, se întorcea din Canada dintr'un turneu triumfal ce-l făcuse cu soția lui. Unul care a scăpat din naufragiu povestește astfel moartea lor: Întâlni pe Lorentz Irving în coridorul cabinelor în momentul, când vasul fusese isbit. Venispre mine și mă întreba cu vocea liniștită: Am să se cufunde naia? Cred că da și răspunsei.

„Atunci se întoarse fuga la cabină și zise nevastei sale:

— „Imbracă-te iute și vino afară numai mai decât.

„Nevastă-sa începu să plângă. Irving îi prinse o cingătoare de salvare peste mijloc. În momentul acela nava avu o sguduțură și începu să se cufunde. Irving fu asvârlit cu capul de ușa cabinii. Un cui îi sfâșie fruntea, din care începu să curgă și roae de sânge. Nevastă-sa își perdu mintea, dar artistul ștergându-se îi zise:

— „Stai liniștită, că nu e nimic.

„Apoi o lua în brațe și eși cu ea pe pod. Mă luai după ei și zisei lui Irving:

— „Vrei să-ți dau ajutor și eu?

— „Ocupă-te de d-ta singur și D-zeu să te ajute“ îmi răspunse el.

Îi lăsați pe amândoi fiindu-se îmbrăcați, alergai spre proră și mă aruncau în mare. Inotai până ce dădui de o bucată de lemn plutitoare și mă agățai de ea. Mă urtai înapoi spre navă, și văzui pe Irving stând mereu cu soția lui în brațe, cufundându-se cu nava care dispărea în abisul oceanului.

Un isprăvile unui nebun. Un ficior din Kismárton, com. Șoproon, a săvârșit ieri două omoruri înfiorătoare, și pe mai multe persoane le-a rănit grav. El adevărat peți-se pe fata cea mai avută și frumoasă din sat, dar părinții fetei, n'au voit să i-o dea de soție. Ficiorul și-a cumpărat atunci două puști și a câștigat revolvere și a pornit să-și răsbune. A mers la câmp unde fata — pe care a pețit-o, — cu părinții ei, era la sapă. A tras câte un glonte părinților iubitei sale, cari au rămas la pământ fără suflare. Fata, îngrozită, a luat-o la fugă, dar ajunsă de un glonț, a căzut și ea plină de sânge. — A fost transportată la spital, în stare desperată. Ficiorul rabiata a luat-o la fugă. În zori de zi, s'a suit în turnul bisericii, a început a trage clopotele pentru cei omorâți. Adunându-să oameni, a pușcat în mulțime, rânind pe sease înși. În turn, nu cuteza să se urce nimeni. A venit cinci jandarmi, dar stăteau și ei neputincioși, pușcau ei, pușcau și nebunul din turn, căci după-cum spun, e aprovizionat cu vre-o patru sute gloante. De câte-ori pușcau jandarmii, el tragea clopotele semnând că a scăpat. Jandarmii au reclamat ajutor și acum așteaptă încă douăzeci și trei jandarmi, ca doar apoi sfârșindu-și gloantele vor putea să facă inofensiv pe ficiorul nebun de dragoste, care a vărsat atâta sânge.

Aviz. „Atragem atenția On. domnului preoți asupra bogatului magazin de artă bisericească a lui Ladislau Gherman, Wien, Mariahilferstrasse 96, unde se află de vânzare cu prețuri moderate tot felul de ornamente și vase sacre (potire, cruci, cădelnițe etc.).

Partea Literară.

Vizitație canonică în Maramurăș.

27 Iunie — 24 Iulie 1913.

(Continuare).

Aici e mai bine reprezentată familia izraelită Moldovan. Am vorbit cu cel mai bătrân, căuzându-i o mare bucurie. Spune, că strămoșul lui a venit înainte cu 150 de ani din Moldova și astfel l-au numit cu numele de «Moldovan». Acum sunt 30—40 cu acest nume în Breb și în jur, chiar și în Sighet. Au fost mai mulți, dar mutându-se în alte sate și mai ales la oraș și-au schimbat numele în «Kahan». Dintre locuitorii Brebului în 1910 știa scrie și ceti 517, iar ungurește 119. Locuiau în 366 case, mai toate de lemn. Hotarul comunei e de 6079 jugh. cat. În hotar se află un izvor de apă puțioasă sărată care are efect laxativ.

Comuna ocură în diplomele cele mai vechi. Deja la 1360 se amintește, că regele Ludovic donează moșia Breb, împreună cu Slatina, Copacești, Desăști și Hărnicăști și Sat-Șugatag lui Dragoș, fiul Giula, pentru serviciile arătate mai ales în restaurarea țării Moldovei¹⁾. Cu atât mai des ocură mai târziu, schimbându-i-se cam des stăpânii.

Se apropiasă cătră seară, când am părăsit poalele Gutinului mergând peste Ocna la cartierul indicat mai înainte, la Giulești. Scăpând de drumul rău, care dela Breb sue pe deal și ajunși de cea parte a dealului spre Ocna, coborând în jos ni se îmbie o priveliște admirabilă, deși eră inorat și cernia ploaia. Indărăpt Gutinul, care părea că-și întinde brațele asupra noastră să ne opere. În stânga valea Marei, peste ea dealuri pline de tufșuri, care în amurgul serii se văd, ca tot atâtea umbre. În dreapta valea Coseului, înainte valea Sighetului și apoi munții, cari se ridică treptat. La 8^{1/2} ajungem în Giulești. Toți au voie bună, făcând mult haz din cele, ce au pățit unul, altul.

15 Iulie—Marți.

La 8 ore luăm pe Mara în sus și încă prima dată la:

Sat-Șugatag—Falúsugatag.

Calea e netedă, pământul lângă drum și vale arător, bun, mai sus tufșuri. Ies întru întimpinare vre-o 50 călăreți. La poarta triumfală beneventeză învățătorul Aux. Szabó de origine din Mocira, ctt. Sătmar. Se spune, că e mare maghiaron și numai ungurește propune. Poporul e mai puțin simpatic, mai muncit, decât în Giulești. Au pieptare de piele, roșii, sau de lână sură. Femeile multe au rochie, peste aceasta, înainte cătrintă.

Sf. Liturghie se face în curtea bisericii sub un cort parte frumos de crengi de arbori. A predicat Preasfinția Sa. Dintre credincioși s'au cuminecat 105, iar la sărutarea crucii s'au prezentat 802.

Vizitație canonică.

După liturghie se face vizitație canonică fiind preot Alex. Gyenge, capelan V. Pogăciaș, curatorii: D. Mészáros, St. Blebea, P. Hotea, M. Pop, I. Pop jude, P. Mészáros alui Nicoară, V. Ioaneș alui Nicoară. Se constată, că protocolul esibitor e din

1883, protocolul șed. cur. nu este, cel postal din 1905. Protocol despre predici și cateheze din 1902—1909. Matriculele botezaților, cununăților și morților din 1770—1913. Circularele din 1867. Ziarul bisericii din 1868. Avera bisericii în bani 796 cor. 53 fil.; în obligațiuni private 2336 cor. Avera imobilă a bisericii 65 jugh. cat. 795 st. □. și o moară cu 2 părechi de pietri. Avera imobilă a școlii 33 jugh. cat. loc de pășunat. Biserica are și drepturi și folosință reală: 30 chei drept de pășunat și 30 chei de pădure, sau 15 jugh. la olaltă.

Biserica e de lemn, închinată sf. Paraschivă, zidită în 1642, reparată în 1732. A mai fost reparată în 1863 și 1903. E de 14 m. lungă, 6 m. lată. Are 11 rânduri veșminte. Se află apoi: 1. Antologhion. București 1777. 2. Octoih. București I. ed. 1750. 3. Pentecostariu ed. I. București 1743. 4. Triod ed. I. Blaj 1771. 5. Apostol ed. I. Iași 1756. 6. Strașnic ed. II. Blaj 1773. 7. Evanghelie. București 1746.

Casa parohială e de lemn cu 7 încăperi, grajd, 2 șuri, magazin cu pivniță, cămară, colesnă, 3 cotețe. Școala de lemn, necorăspunzătoare legii, fără recvizitele prescise. Locuința învățătorului e de lemn cu 2 încăperi, grajd, șură, colesnă, 2 cotețe. Edificiile sunt asigurate la «Transylvania». Grădina de pomărit comunală. În hotar sunt numai 2 cruci și le susține biserica. Poporul nu concurge cu nimic la susținerea școlii. Plata învățătorului se dă din venitele morii. Preotul are lectical o mierză de mălaiu și una de ovăs, o zi de lucru cu jug, sau două cu palma cu mâncarea preotului. Pentru botez 80 fil., cununie 10 cor., prohod mare 8—32 cor., mic 4—10, misă 1 cor. 60 fil., maslu 2 cor., deslegare 2 cor., feștanie 2—4 cor. Cantorul pentru cununie 2 cor., prohod mare 1 cor. 60 fil.—6 cor. 40 fil., mic 80 fil.—2 cor., misă 40 fil., maslu 40 fil., feștanie 40—80 fil.

Preoții, locuitorii.

Preot este Alex. Gyenge până la 1903, fost preot și protopop în Dragomirești. Lui se atribuie în mare parte tulburările din Săcel și Dragomirești, cari au dus pe credincioși la neunire. Altcum are înfășurare inteligentă și impunătoare. Timp îndelungat înainte de dânsul a fost preot în Satsugatag dela 1880—1889 vicariul actual al Maramurășului «Tit Bud». D-sa se laudă cu multă naivitate în date istorice din 1911, că a făcut multe lucruri frumoase pentru aceea parohie, satul său natal. Pentruca să se laude spune și un lucru, care durere nu este adevărat. Anume, că în urma activității sale, trimițându-și credincioșii pruncii la școală azi în Șugatag și Hărnicăști mai toți oamenii știu scrie și ceti. De fapt însă, cum arată conscrierea oficioasă din 1910 dintre 1156 locuitori numai 217 știa scrie și ceti și în contingentul acesta ponderau mult Evrei, cari erau în număr de 59. Gr. cat. au fost 1086, iar Români 1076. Ungurește știa 153. Locuiau în 248 case mai toate de lemn. După conscrierea preotului în 24 Maiu 1913, numărul gr. cat. era de 1149, cu 97 prunci obligați la școală de toate zilele și 46 la cea repetițională. Numărul Evreilor era 60. În trei ani s'ar fi sporit deci numai cu 1, ceea ce e mare lucru. Hotarul comunei e de 10,682 jugh. cat., dintre cari numai 29 jugh. cat. 1590 st. □ sunt în posesiunea puținelor familii evreești. Un fapt îmbucurător e, că cea mai mare proprietate o are Erariul în hotar. Lucrarea pământului formează și aici ocupaciunea principală a locuitorilor. Pământul însă nu le produce atâta, cât au lipsă fiind fructifer numai lângă valea Marei, încolo mai mult loc de pășune și fânaț. Pentru aceea locuitorii țin multe vite și oi. La îndemnul preoților și învățătorilor se ocupă acum și cu cultivarea pomilor având un nou izvor de câștig. Mai rău stau în privința culturală. Despre cultură și redesteptare națională nu poate fi multă vorbă, până când n'a ajunge oameni mai tineri, cu alt spirit la conducerea parohiei.

(Va urma).

¹⁾ Dr. Mihályi o. c. pg. 37.

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abonamentul dela:
Bouțar infer. pe 1914. — *Bănișor, Hurez, Mal, Stârciu, Cizer, Crasna, Marin, Peciu, Pria, Sereadin, Drighiu, Sig, Crasnufizeș, Halmoșd, Iaz, Vălcăul ung., Vălcăul român, Ceheiu și Șimleu* pe 1914 sem. 2-lea. — *Cecălaca* pe 1913. — *Bilbor* pe 1914. — *Guruslăul mare* pe 1912. — *Poșaga de jos* pe 1913 sem. 2-lea. — *Făget* pe 1913 sem. 1-iu. — *Muntele Băișorii* pe 1/7 1905—31/12 1906.

Proprietar, editor: **Emil Tatar.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Iconostase.

La subscrisul se află — ocașional — spre vânzare toate chipurile de lipsă pentru trei Iconostase. Doue Iconostase de format mai mic, cu 4 chipuri principali, 6 de serbători, 12 cu Apostolii, 1 Cina cea de taină, 1 sf. Treime și 1 Restignire. — Iconostasul cel mare constă din totatătea chipuri, lângă cari se mai adaug: 1 Dzeu Tatăl, 12 Profeti, 2 chipuri pentru ușile laterali, 2 pentru ușa principală și 1 Bunavestire.

Toate executate în stil bizantin, pe fond de aur veritabil. La dorință efeptuiesc și lucrul de lemn.

A. W. Zeiler

pictor academic în
Blaj (Balázsfalva).

(14) 9—10

Paturi de fer,

de aramă și jumătate aramă, paturi de copii, zițuri de căruță, sicrie de noapte, closete pentru odăi, spălător, stativ de haine, cuiere, cluscă pentru șoareci și cloțani, matrațe pe coarde și sârmă de oțel, așezate pe rame de lemn și fer, perdele și cadre de aramă, țesături de drot, paravane pentru cuptoare, ținătoare de cărbuni și lemne, vâtrae, lopeți și alte unelte pentru focărit, dimpreună cu stativ, pat-canape de fer contractabile, dimpreună cu saltea de sârmă, divanuri șcl. Aranjamente de hotel, spitale, restaurante, de grădini șcl. liferează în prețul cel mai moderat

Garai Károly

pregătitor de mobile de fer și aramă în
 A R A D.

(66) 26—52

BUDAPEST VIII. Jozsef

körut 16.

Hotel modern nou, aranjat **calorifer**, cu apă caldă și rece în toate odăile, zi și noapte **lift**, sub conducerea personală a proprietarului **RENDES SZIDOR.**

Camere cu un pat dela 3 cor., cu 2 paturi dela 5 cor. în sus, dimpreună cu încălzit, luminat și serviciu. Camerele sunt absolut curate. Sistemul **penzion** introdus din nou, cu provizie la zi à 4 Cor. În cas de salășuire pe timp mai îndelungat, după acord, să dă scăzământ de preț. Camere pe lună 80 Cor.

(23) 3—5.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
 recomandă

Asigurări împotriva focului
 pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infrației (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1913	K.	5,755,858.27
Capitale asigurate pe viață achitate		5,635,328.12
Starca asiguratilor cu sfârșitul anului 1913	foc	144,436,366.—
	vieată	12,067,702.—
Fonduri de intemeiere și de rezervă	cor.	2,696,458.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(8. 46—?)

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fier pentru
 clopote a lui

Fiul lui Antoniu Novotny

în **Timișoara-Fabric**

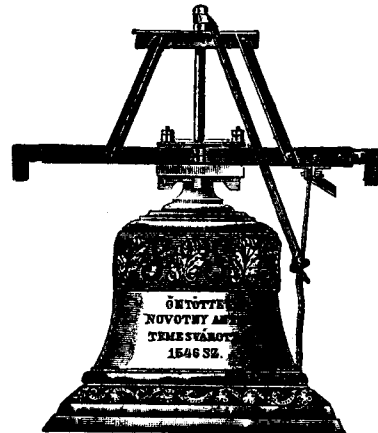
43. 51—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajusturi de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

□ clopotele găurite □

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de oace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.